

Enova – strategier og støtteordninger

Jan Peter Amundal

31. oktober 2019

Enova SF

- Opprettet i 2001 for å bidra til omlegging av energibruk og energiproduksjon.
- Selskapet holder til i Trondheim, har 75 medarbeidere,
- Eies av Klima- og miljødepartementet.

ENOVA

Enova SF

- Opprettet i 2001 for å bidra til omlegging av energibruk og energiproduksjon.
- Selskapet holder til i Trondheim, har 75 medarbeidere,
- Eies av Klima- og miljødepartementet.

Energimeldingen:

«Enova skal være et sentralt virkemiddel i utviklingen av lavutslippssamfunnet og framtidens energisystem»

ENOVA

Oppdraget vårt frem til 2021

Enovas og Klima- og energifondets formål er å bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningsikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp

Enova skal fremme:

- Reduserte klimagassutslipp som bidrar til å oppfylle Norges klimaforpliktelse for 2030
- Økt innovasjon innen energi- og klimateknologi tilpasset omstillingen til lavutslippssamfunnet
- Styrket forsyningsikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt- og energibruk

Enova skal etablere virkemidler med sikte på å oppnå varige markedsendringer. Energieffektive og klimaeffektive løsninger bør på sikt bli foretrukket uten støtte. Aktiviteten kan rettes inn mot alle sektorer.

Oppdraget vårt frem til 2021

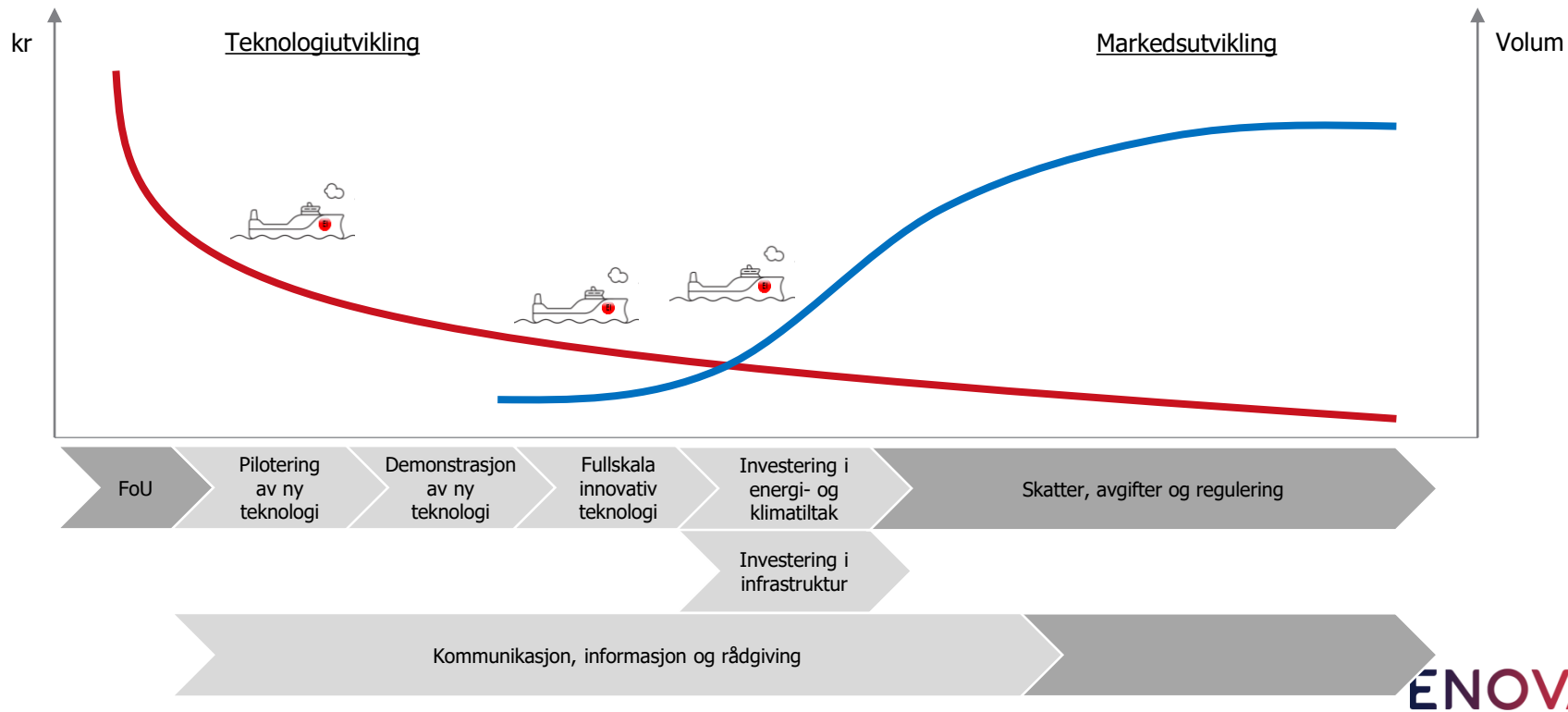
Enovas og Klima- og energifondets formål er å bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningsikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp

Enova skal fremme:

- Reduserte klimagassutslipp som bidrar til å oppfylle Norges klimaforpliktelse for 2030
- **Økt innovasjon innen energi- og klimateknologi tilpasset omstillingen til lavutslippssamfunnet**
- Styrket forsyningsikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt- og energibruk

Enova skal etablere virkemidler med sikte på å oppnå **varige markedsendringer**. Energieffektive og klimaeffektive løsninger bør **på sikt bli foretrukket uten støtte**. Aktiviteten kan rettes inn mot alle sektorer.

Enova samspiller med andre virkemidler for å skape varige endringer

Enovas seks «missions» for et lavutslippssamfunn

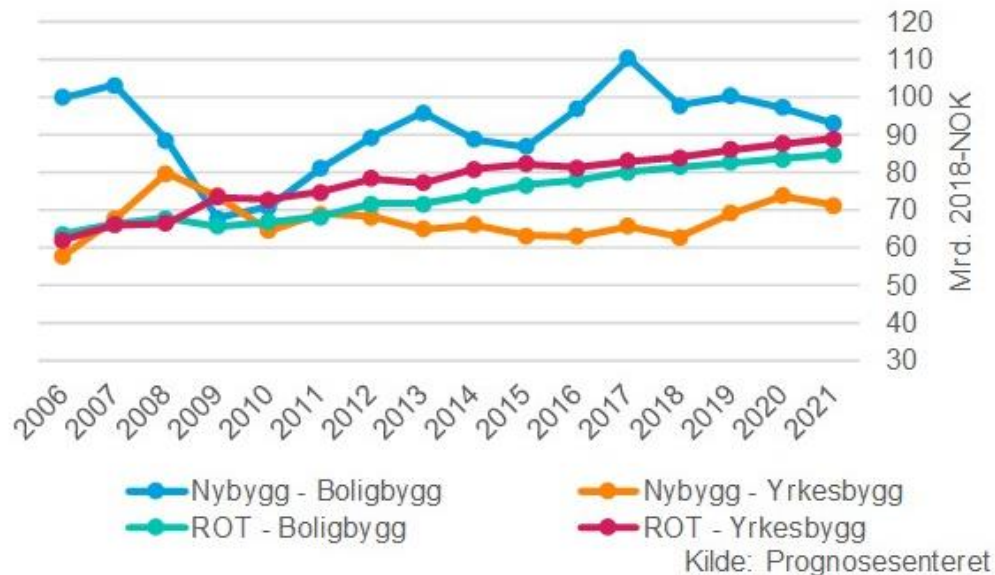
- 1. Markedet velger nullutslipp fartøy**
- 2. Markedet velger nullutslipp kjøretøy**
- 3. Markedet velger nullutslipp industri**
- 4. Markedet velger å bruke energi og ressurser effektivt**
- 5. Markedet velger å utnytte fleksibiliteten i energisystemet**
- 6. Markedet velger å utnytte fornybare ressurser**

ENOVA

Høy energiambisjon er standard
når bygg rehabiliteres

Norge, Totalmarkedet, Produksjonsverdi, Mrd.
2018-NOK

Totalmarkedet

Produksjonsverdi av byggearbeider i alt etter segment

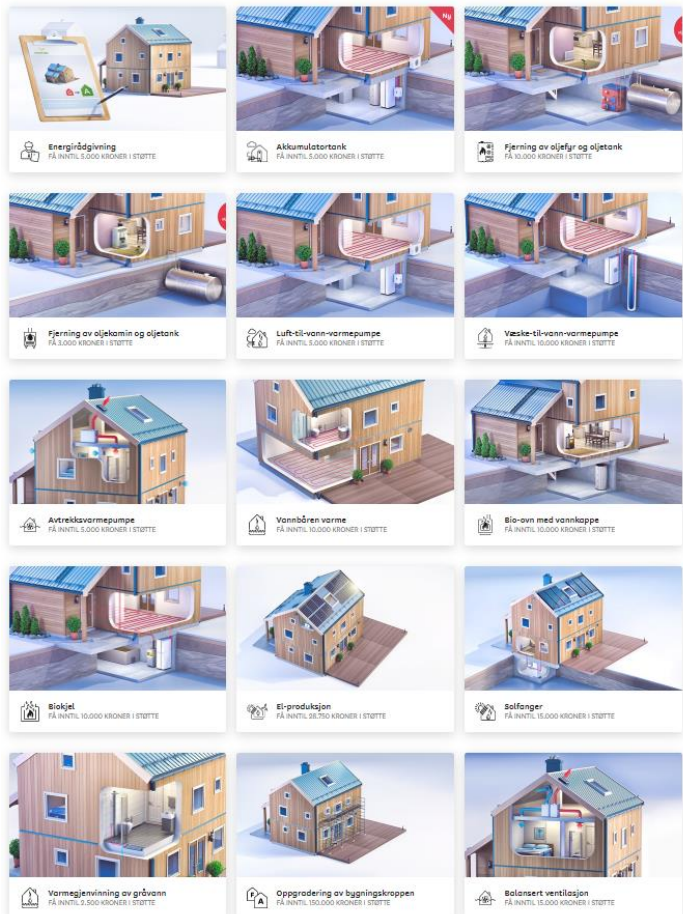
Et velfungerende marked for energi- og effekttiltak i bygg

Et velfungerende marked for klimavennlige byggematerialer og prosesser

Enovas støtteordninger – husholdninger

ENOVA

Energiltak i bolig

Se hvilke muligheter som gjelder for din bolig

Hus bygd etter 1987

Hus bygd mellom 1960 og 1987

Hus bygd før 1960

Nybygg

Verneverdige hus

Lellighet

Hytte

ENOVA

Enovas støtteordninger - bedrift

Bygg og eiendom

Konseptutredning bygg og områder

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Kommersiell utprøving av innovativ byggteknologi

Industri og anlegg

Energi- og klimasatsinger i industrien

Ny teknologi i industri og anlegg

Biogass og biodrivstoff

Energisystem

Fjernvarme

Storskala demonstrasjon

Konseptutredning bygg og områder

Maritim transport

Elektrifisering av sjøtransport

Ny teknologi i maritim transport

Støtte til infrastruktur

Landtransport

Energi- og klimatiltak i landtransport

Ny teknologi i landtransport

Støtte til infrastruktur

Enovas støtteordninger

Bygg og eiendom

Konseptutredning bygg og områder

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Kommersiell utprøving av innovativ byggteknologi

Industri og anlegg

Energi- og klimasatsinger i industrien

Ny teknologi i industri og anlegg

Biogass og biodrivstoff

Energisystem

Fjernvarme

Storskala demonstrasjon

Konseptutredning bygg og områder

Maritim transport

Elektrifisering av sjøtransport

Ny teknologi i maritim transport

Støtte til infrastruktur

Landtransport

Energi- og klimatiltak i landtransport

Ny teknologi i landtransport

Støtte til infrastruktur

Enovas støtteordninger – bygg

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i fremtiden?

Kommersiell utprøving av innovativ byggtknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg.

Enovas støtteordninger – bygg (bedrift)

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i fremtiden?

Kommersiell utprøving av innovativ byggteknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatilak i dine bygg.

Hva støttes og søknadsfrister 2019

- Energi- og klimaløsninger som inneholder:
 - helt nye teknologier (i Norge)
 - kjente teknologier brukt på andre måter og i andre sammenhenger
 - eller nye forretningsmodeller knyttet til innovasjonsprosjekter.
- Prosjektet kan inneholde:
 - Enkeltløsninger
 - Samspill mellom energiteknologier og –system
 - Tilknyttet nybygging, omfattende rehabilitering, eller områdeutviklingsprosjekter hvor også lokale transportløsninger kan være inkludert.
- Løsningene/teknologiene skal gi:
 - Reduserte klimagassutslipp
 - Redusert effektuttak
 - Bedret energieffektivitet
 - Eller økt produksjon av energi fra fornybar kilder i Norge
- Hvor mye kan bedriften maksimalt få i støtte?
 - 30 til 60 % av de godkjente merkostnadene for prosjektet, avhengig av bedriftens størrelse.
- Søknadsfrister :
 - **2019: 1. november**
 - **2020 (første halvår): 1. februar, 1. juni**

Enovas støtteordninger

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i fremtiden?

Kommersiell utprøving av innovativ byggtknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg.

Hva støttes og søknadsfrister 2019

- Investeringsstøtte til innovativ/umoden teknologi som **tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala** og strekker seg lengre enn dagens tekniske standarder og hyllevareløsninger
- Løsningene skal bidra til å øke og framskynde kommersiell bruk av teknologier som fører til reduksjon av klimagassutslipp, effektuttak eller spesifikk energibruk.
- Nybygging, omfattende rehabilitering eller områdeutviklingsprosjekter der lokale transportløsninger også kan være inkludert.
- Støttenivå:
 - **Det gis prosentvis støtte til bedre enn gjeldende TEK mhp energi og/eller effekt**
Støtte per m2 [kr/m2]:
 - **10% bedre 100 kr /m2**
 - **25 % bedre 150 kr/m2**
 - **50 % bedre 250 kr/m2**
- Søknadsfrister 2019
 - Søknader behandles fortløpende

Enovas støtteordninger

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i framtiden?

Kommersiell utprøving av innovativ byggtknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

- Støtte til de som ønsker å gå lenger enn bruk av hyllevare ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg
- Energieffektivisering og konverteringer til vannbåren varme tilknyttet fornybar energi
 - Predefinert tiltaksliste
 - Egendefinerte tiltak
 - Områdeløsninger
- Støtte beregnes automatisk pr tiltak
- En søknad kan bestå av mange tiltak i mange bygg
- Søknadsfrister:
 - **2019: 1. november**
 - **2020 (første halvår): 1. februar, 1. april, 1. juni**

Enovas støtteordninger

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i framtiden?

Kommersiell utprøving av innovativ byggteknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg.

Helhetlig kartlegging av bygg

- Skal gi en bedre oversikt over energi- og effekttiltak, reduserte klimagassutslipp og fornybar energiproduksjon i søkers bygg
- Gjennomføres på tiltaksnivå for de enkelte bygg med beregning av:
 - Investeringskostnad
 - Forventet oppnådd resultat på energi, effekt og/eller klima
 - Lønnsomhet
- Yrkesbygg: minimum 15 000 kvm (samlet)
- Borettslag og boligsameier: Minimum 10 boenheter
- Fortløpende søknadsbehandling

Helhetlig kartlegging av bygg - støttebeløp

- Max 50% av godkjente kostnader
- Max 500 000,-

• Yrkesbygg:

- a) Helhetlig Kartlegging og implementering av forenklet energiledelse i henhold til prinsippene i Norsk Standard NS-EN ISO 50001:2011 og implementering av Energioppfølgingssystem: **Inntil 2 kr/m²**
- b) Samme som for a), men her tegnes i tillegg en energitjenestekontrakt mellom søker og energitjenesteleverandør/entreprenør for tiltak innen energi, effekt og/eller klima: **Inntil 4 kr /m²**

• Borettslag og boligsameier:

Antall boenheter som skal kartlegges	Støtte alternativ a) (kr)	Støtte alternativ b) (kr)
10-49	25 000	50 000
50 – 99	50 000	100 000
100 – 149	75 000	150 000
150 – 199	100 000	200 000
200 –	125 000	250 000

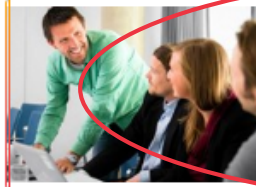
Enovas støtteordninger

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

»

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i fremtiden?

»

Kommersiell utprøving av innovativ byggtknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

»

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

»

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

»

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

»

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg.

»

ENOVA

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

- Støtte til utredning av fremtidsrettede samarbeids- og forretningsmodeller som bidrar til å utløse energi- og klimaeffektive investeringer i bygg.

Eksempelvis:

- Avtalekonsepter med hel- eller delvis overføring av risiko mellom parter
 - Garantier
 - Samarbeidsformer på tvers av bransjer (kraftsalg, fjernvarme, bank, forsikring, megler, forvalter, leasing, entreprenør, energirådgiver, byggeier m fl.)
- Støttebeløp:
 - Inntil 50% av godkjente prosjektkostnader opp mot 1 MNOK.
 - Søknadsfrister:
 - 2019: 1. desember
 - 2020 (første halvår): 1.mars, 1.juni

Enovas støtteordninger

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder? >>

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i fremtiden? >>

Kommersiell utprøving av innovativ byggtknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala. >>

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger. >>

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg. >>

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder. >>

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg. >>

Støtte til konseptutredning i bygg og områder

- Skal vi nå **lavutslippssamfunnet** trenger vi økt samspill mellom bygninger, energisystem og transport. Dette krever helhetlig planlegging, økt innovasjon og ny teknologi innenfor flere områder/sektorer.
 - **Enkelte innovasjonsprosjekter strander på idéstadiet fordi det er for stor usikkerhet knyttet til dem.**
 - Vi søker derfor byggeiere, utbyggere og andre aktører som ønsker å strekke seg lengre, men som har behov for å utarbeide konseptutredninger før endelig investeringsbeslutning.
-
- **Støttenivå:**
 - **Inntil 1 MNOK**
 - **Min 50% egenfinansiering (maks 1,0 MNOK)**

Søknadsfrister og prioriterte tema 2019

Alle kategorier er støtteberettiget, men ved behov for prioritering vil følgende kategorier ha forrang:

1.februar:

- Helhetlige områdeløsninger med fokus på energi, effekt, og transport.
- Enkeltteknologier innen effekt og lagring.

• 1.juni:

- Fremtidens bygg tilpasset lavutslippssamfunnet. Dette kan omfatte:
 - Helhetlige innovative løsninger for nybygging og omfattende rehabilitering
 - Arealeffektivitet
 - Materialbruk med lave utslipp
 - Materialbruk med fokus på ombruk/gjenbruk (sirkulær økonomi) gjerne knyttet til nye forretningsmodeller.

• 1. september

- Helhetlige knutepunktløsninger
 - Nullutslipp transport/mobilitet og industri i samspill med bygg
- Digitalisering i lavutslipp og livsløpsperspektiv
- Innovative løsninger for lagring, effektutjevning inkl forretningsmodeller
- Utnyttelse av spillvarme, lokale fornybare ressurser m fl.

• 1. november: Som 1. september.

Enovas støtteordninger

Introduksjon av ny teknologi i bygg og områder

Blir du med og flytter fronten i byggemarkedet? Vil du utforske muligheten til å strekke deg lenger i utviklingen av ny energi- og klimateknologi for fremtidens bygg og områder?

Innovative løsninger i energitjenestemarkedet for bygg

Er din bedrift allerede leverandør av energitjenester for byggsektoren, eller snuser dere på muligheten for å levere slike tjenester i framtiden?

Kommersiell utprøving av innovativ byggtknologi

Er du en bygg- eller områdeutvikler som ønsker å strekke deg lenger enn dagens tekniske standarder og hyllevarerløsninger? Nå kan du få støtte til bruk av innovative energi- og klimaløsninger som tidligere kun har vært utprøvd i mindre skala.

Konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem

Gjør de riktige grepene i prosjektets tidlige fase. Vi kan gi deg støtte til å utrede et godt beslutningsgrunnlag for å velge nyskapende energi- og klimaløsninger.

Beste tilgjengelige teknologi i eksisterende bygg

Vi kan gi støtte til deg som ønsker å ta i bruk beste tilgjengelige teknologi ved rehabilitering og oppgradering av eksisterende bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentraler er for deg som ønsker å installere varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på fornybare energikilder.

Helhetlig kartlegging av bygg

Vi kan gi deg støtte til en helhetlig kartlegging av energi-, effekt- og klimatiltak i dine bygg.

Varmesentraler

Støtte til varmesentral til bygningsoppvarming eller produksjonsformål basert på **flis, briketter, pellets, varmepumpe væske-vann og solfangeranlegg.**

Støttesatser:

Enova kan støtte andelen av investeringen med inntil 45 prosent.

Maks støtte: 1 MNOK

- Flis, briketter og pellets: 1700 kr/kW installert effekt,
- Væske-vann-varmepumper: 1600 kr/kW.
- Solfangere: 201 kr/m².

Støttesatsene gjelder både for nybygg og eksisterende bygg.

Borettslag kan også søke om støtte.

Livskraftig forandring

ENOVA